

מדינת ישראל משרד החקלאות ופיתוח הכפר הרשות לתכנון ופיתוח החקלאות ההתיישבות והכפר

כ"ב ניסן תשע"א
26 אפריל 2011

המלצות הצוות המקצועי לבחינת מכסת המינימום/בסיס ליצור חלב במשק המשפחתי והשיתופי

1. כללי:

הרקע למינוי הצוות -

ביום 9.1.11 מינה שר החקלאות ופיתוח הכפר צוות מקצועי לבחינה עדכנית של מונח "מכסת המינימום/בסיס" לייצור חלב במשקים המשפחתיים והשיתופיים, ככלי להתייעלות המשקים בענפי החלב, וזאת בעקבות הדיון בוועדת הכלכלה של הכנסת בהצעת חוק תכנון משק החלב, התשס"ח – 2008, מיום 13.12.2010.

בהתאם לאמור בדיון, עסק הצוות בבחינת המונח "מכסת המינימום/בסיס", להלן: "מכסת בסיס", ביחס לכל הענפים בהם מוסדר ייצור החלב מכוח צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (ייצור חלב), התשכ"ז – 1967, כלומר – ענפי הבקר, העיזים והכבשים לחלב.

על פי כתב המינוי, על הצוות להביא במכלול שיקוליו את הצורך בפריסת ההתיישבות ובצמצום פערי מכסות בין יצרנים, וזאת על מנת לשמר את הישרדותם של המשקים הקטנים בשנים הבאות.

הצוות נדרש להמליץ על הנוסחה לקביעת "מכסת בסיס" ולהציע מתווה שנתי למימושה, כך שיצרנים קטנים בענף הבקר לחלב יגיעו ליעד של 500,000 ליטר בתוך שלוש שנים, בכפוף להגדלת המכסה הארצית הכללית.

דיוני הצוות:

דיוני הצוות התמקדו בשאלה מהי המטרה לשמה נדרש המונח "מכסת בסיס", ובהתאם למטרה זו, מהם היעדים הראויים שאליהם יש להביא את ענפי הייצור החלב בשנים האחרונות, תוך שימוש במונח זה.

2. "מכסת בסיס" כמכסת יעד -

בעשור האחרון נעשה שימוש במונח "מכסת מינימום" כהיקף המכסה המזערי או הבסיסי שיש לשאוף שיוקצה לכלל היצרנים במסגרת הקצאת תוספות מכסה בענפי החלב בשנים הקרובות. המונח אינו בא להגדיר את המכסה המינימלית הקיימת בפועל בענף כלשהו, אלא את היקף

המכסה שהיא בגדר "מכסת יעד", מתוך שאיפה ורצון לחזק את המשקים הקטנים בענפי החלב, ולאפשר להם ליהנות מהיתרונות לגודל הגלומים בתהליך היצור.

באופן טבעי, היקף מכסת הבסיס אמור להשתנות מדי מספר שנים, בהתאם למגמת הגידול המתמשך בכלל המכסות האישיות, בכפוף להגדלת המכסה הארצית הכוללת בענף הרלוונטי.

במסגרת המלצות הצוות לגיבוש דפוסי התכנון בענף הבקר לחלב לשנים 2008 – 2012 מיום 3.6.07, (דוח "ועדת בן דוד") נקבע לעניין "מכסת מינימום" כי "גודל הרפת המשפחתית המינימלית יהיה כזה שיאפשר השתכרות מלאה לבעל הרפת (יצרן חלב כמשמעו בחוק ותכנון משק החלב) והשתכרות חלקית של 50% לבן ממשיך".

במסגרת דיוני הצוות הוסכם כי היות וכיום יש ליצרני חלב רבים הכנסה נוספת לזו הנובעת מייצור חלב, יש מקום לשלב מדדים נוספים בהגדרת המטרה של מכסת הבסיס. חברי הצוות סבורים שעיקרון נוסף לאורו יש להגדיר את המונח הוא עקרון השוויון, כך שהקצאת תוספות מכסה ליצרנים קטנים על יסוד נקודת הייחוס של מכסת הבסיס תקטין את מדדי אי השוויון בענף, ותביא לצמצום פערים בין יצרנים. עיקרון זה מתחייב גם מהנחיות העבודה לפי כתב המינוי על פיו עבד הצוות. שיקול נוסף הנובע מכך הוא שעידוד ההתייעלות במשקים הקטנים תורמת להתייעלות כוללת בענף.

יצוין, כי בחוק תכנון משק החלב, התשע"א – 2011 מופיע העיקרון של צמצום פערי מכסות בין יצרנים כאחד מהעקרונות החשובים לפיהם יוקצו מכסות חלב לפי החוק.

לאור תפיסה זו, מהווה "מכסת הבסיס" מכסה שאינה קבועה, ושגובהה משתנה באופן יחסי למימדי אי השוויון בענף והפערים במכסות היצרנים באותו ענף. בהתאם, מכיוון שמדי שנה מוקצות תוספות למכסות האישיות בכפוף להגדלת המכסה השנתית הארצית ולמצער, נגרעות המכסות האישיות במידה והיקף הייצור השנתי מצטמצם, הרי שגם מכסת הבסיס יכולה להשתנות מעת לעת בהתאם לשינויים אלה.

לצוות הוצגו נתונים לעניין פערי המכסות בענפי החלב השונים, בשיטה המקובלת למדוד אי שוויון בתחומים כלכליים נוספים. סיכום הנתונים מוצג בטבלה שלהלן:

ענף	מכסה חציונית	מכסה ממוצעת	שגיאת התקן	מס' מגדלים
בקר – משפחתי	470,000	525,000	28%	1,057
בקר - שיתופי	3,250,000	3,373,000	10%	223
עזים - משפחתי וללא משקים סגורים	119,000	168,000	76%	52
כבשים - משפחתי ¹	74,000	101,000	62%	65

יצוין כי הנתונים מתייחסים להיקפי המכסות העומדות לרשות היצרנים ולא להיקפי היצור בפועל.

¹ ההתייחסות היא למכסות בענף טרם הגריעות של שנים 2007, 2010.

לאור מטרה זו, והנתונים שהוצגו לצוות, מומלץ לקבוע את המכסה הממוצעת דהיום **כנקודת ייחוס** לפיה תקבע מכסת הבסיס לענפים בהתאם לכללים הבאים:

- א. בענף החלב לבקר, מוצע כי מכסת הבסיס תוגדר כ- 5% מעל המכסה הממוצעת דהיום. לכן, מכסת הבסיס המומלצת תהיה בהיקף של 550 אלף ליטר במשק המשפחתי ו- 3.5 מליון ליטר במשק השיתופי;
- ב. בענפי הצאן, נוכח השונות הגבוהה בנתוני מכסות היצור (המוצגת בנתוני שגיאת התקן) מכסת יעד במשק המשפחתי תוגדר כ- 5% מתחת למכסה הממוצעת דהיום, כך ש:
- (א). בענף העזים - 160 אלף ליטר במשק המשפחתי. המכסה השיתופית תעודכן בהתאם ליחס 3:1 שנקבע בעבר.
- (ב). בענף הכבשים - 95 אלף ליטר במשק המשפחתי. במגזר השיתופי המכסה לא תעודכן בשלב זה ותישאר 400,000 כפי שנקבע על ידי הרשות לתכנון בשנת 2001. בהמשך, ולפי הצורך, תידון סוגיה זו שנית.

שיעורי ההגדלות במכסות המינימום שהומלצו לעיל, מוצגים להלן:

ענף	מכסת בסיס קיימת	יעד למכסת הבסיס	שיעור הגידול
בקר - משפחתי	410,000	550,000	34%
בקר - שיתופי	3,000,000	3,500,000	16%
עזים - משפחתי	100,000	160,000	60%
עזים - שיתופי	300,000	480,000	60%
כבשים - משפחתי	70,000	95,000	35%
כבשים - שיתופי	400,000	400,000	-

3. המתווה השנתי המומלץ למימוש מכסת היעד למכסת הבסיס בשנים הבאות:

- א. הגדלת מכסת הבסיס השנתית תותנה בגידול במכסה הארצית;
- ב. לפחות 40% מכל תוספת מכסה תוקצה רוחבית לכל היצרנים. היתרה תוקצה להשלמת תוספת למכסת בסיס, פריפריה ויצרנים חדשים. הוקטנה המכסה השנתית הכוללת, יקצה הגורם המוסמך את המכסות האישיות, כך שלא תהיה גריעה ממכסות אישיות בהיקף של מכסת הבסיס או נמוכות ממנה, או שהגריעה תביא לכך שמכסותו האישיות של יצרן תופחת אל מתחת למכסת הבסיס, אלא אם התקיימו נסיבות מיוחדות, ובאישור מיוחד של השר להפחתת מכסות נמוכות ממכסת הבסיס;
- ג. מוצע כי ההמלצות לעיל בעניין הקצאת תוספות ליצרנים שמכסתם נמוכה ממכסת הבסיס יחולו רק על יצרנים שביצעו לפחות 92% ממכסתם. יצרנים באי ביצוע מתמשך של יותר מ- 8% לא יהיו זכאים לתוספת מכסה, אלא בתנאים מיוחדים שיקבעו על ידי הגורם הרשות לתכנון ופיתוח הכפר, דרך המכבים ראש"צ, ת.ד. 30 בית דגן 50200.

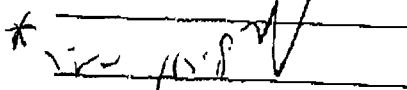
טל: 03-9485484, פקס: 03-9485873

ועדת מכסות בסיס 2011 4 26 docx11

- המוסמך לכך (ובניהם), בעיה וטרינרית מוכחת או גידול משמעותי ביצור או בכושר היצור, גם אם לא השליט 92% ביצוע);
- ד. בעת מתן תוספת למכסת בסיס, לא תילקח בחשבון הגדלת מכסת כתוצאה מקנייה מכסה על ידי היצרן למשך 5 שנים משנת ההגדלה כאמור;
- ה. הזכאות לקבלת תוספת למכסת הבסיס היא ברמת היצרן ולא ברמת הרפת. בהתאגדויות של יצרנים בין אם מדובר באגודה שיתופית או בשותפות, התוספת תחושב לפי מספר היצרנים המקורי שעדיין פעילים בהתאגדות;
- ו. מתן תוספת מכסה תהיה וולונטרית. בעלי מכסות שלא יחפצו בתוספות יוכלו להודיע על כך למועצה. ההנחה היא שהיקף היצרנים שלא יחפצו בתוספת הוא מצומצם. אם יתברר כי היקף היצרנים רחב, המלצת בסעיף זה תיבחן מחדש;
- ז. מומלץ כי חמתווה של תוספת מכסות עד לחשלמה למכסות תיעזר בענף הבקור ימשך כ-5 שנים (2012-2017), בכפוף לגידול במכסה הארצית;
- ח. לגבי ענפי חלב בבתי סגר חקלאים (14 רפתות ו- 4 דירים) מומלץ לקיים דיון מיוחד לקביעת מפתח לגודל הרפת הרצוי במגזר זה, בהשתתפות נציגי הרשות לתכנון במשרד החקלאות ופיתוח הכפר, המחלקה לבקור בשה"מ במשרד, מועצת החלב ומנהל החינוך החתישבותי;
- ט. לגבי רפוז מנהל המחקר החקלאי מומלץ כי מכסת הייצור ברפת זו תהלום את היקף העזר שיאפשר רמה מחקרית הנחוצה לענף. הצוות ממליץ על קיום דיון מיוחד לקביעת ההיקף הרצוי, בהשתתפות נציגי מנהל המחקר החקלאי, שה"מ, נציגי הרשות לתכנון, נציגי המגדלים ונציגי מועצת החלב.

באו על החתום:

 *

ד"ר תניב רופא - יו"ר
 מר אהוד אלפרט
 ד"ר גבי עדין
 מר לירון תמיר
 עו"ד אפרת אביאני
 גבי רחל בורושק

* ה"ה מס' 23, 23, 23

הרשות לתכנון ומיתוח הכפר, דרך המכבים ראשלי"צ, ת.ד. 30 בית דגן 50200.
 טל: 03-9485484, פקס: 03-9485873
 ועדת מכסות בסיס 2011 4 26.docx

כ"ג ניסן תשע"א
27 אפריל 2011

לכבוד
ד"ר תניב רופא
יו"ר הצוות

שלום רב,

הנדון: הסתייגויות מהמלצות הצוות המקצועי לבחינת מכסת בסיס

המלצות הצוות בו הייתי חבר מקובלות עלי למעט ההסתייגויות הבאות:
1. לגבי סעיף 3ב-

- לדעתי ההמלצה על מתווה בו רק 40% מהתוספת הארצית תיועד להקצאה רוחבית אינה מאזנת נכון את האינטרסים בענף ואף עלולה לפגוע בהתייעלות הענפית, ההקצאה הרוחבית תורמת להתייעלות הכוללת יותר מאשר הקצאה סלקטיבית למשקים קטנים. עלי להזכיר כי המלצות ועדת בן-דוד לעניין זה היו כי 80% מהתוספת הארצית ייועדו להקצאה רוחבית. מההקצאה הרוחבית נהנים כמובן גם המשקים הקטנים. אני מציע איפה כי הפתיח של הסעיף יהיה: לפחות 50% מכל תוספת מכסה תוקצה רוחבית לכל היצרנים.

- לגבי ענף הכבשים יש לזכור כי בשנים 2007 ו-2010 נגרעו מכסות לכן יש להבהיר כי תוספת המכסה הארצית תיועד בתחילה להחזרת הגריעות ולאחר מכן בהתאם למתווה.
2. לגבי סעיף 3ה' -

- יש לסייג את ההשלמות לחברים באגודות בכך שסך מכסת האגודה לא תעלה על מכסת המקסימום לאגודות.

ההסתייגויות הנ"ל הם לאחר דיון שקיימתי, באישורך, עם מנהל המכסות מר שייקה דרורי והיועצת המשפטית של מנהל המכסות, והן מקובלות עליו.

אבקש כי תצרפי מסמך הסתייגויות זה להמלצות הצוות שיוגשו לשרים.

בכבוד רב,

לירון תמיר
כלכלן

העתק:

שייקה דרורי - מנכ"ל ומנהל המכסות
עו"ד עילית סקפא-לנדאו - יועמ"ש

